

Kam zmizely obavy rodičů ze školy v době 3. vlny koronakrize?

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

V době tzv. první vlny koronaviru (jaro 2020) jsme na Lince pro rodinu a školu 116 000 zaznamenali velký nárůst hovorů od rodičů žáků ZŠ. I během tzv. druhé vlny (podzim 2020) se ozývalo nemálo rodičů, kteří se potřebovali poradit ohledně školní docházky svých dětí. Od ledna 2021 procházíme tzv. třetí vlnou a obsah i počet hovorů se výrazně změnil. A právě tato změna je předmětem dnešního článku.

Při pohledu na lednovou statistiku (zejm. počet provolaných minut) je zřejmé, že oproti loňsku nastává propad – na Linku 116 000 volá cca o polovinu méně lidí a většinou se potřebují poradit ohledně péče o dítě po rozpadu partnerského vztahu, event. nasměrovat v případě psychických potíží dítěte (agresivita vůči okolí i vůči sobě, tj. sebepoškozování, nebo apatie a ztráta zájmu o cokoliv). Eventuelně se chtějí poradit ohledně možné závislosti dítěte na digitálních zařízeních, nebo probrat, co dělat s podezřením na online zneužívání event. kyberšikanu.

Samozřejmě, i nyní se sporadicky vyskytnou hovory ohledně technických potíží při online výuce (nedostatek počítačů v rodině, slabý internet, nové online prostředí, v němž se dítě anebo rodič ještě neorientuje), ale četnost těchto hovorů je mnohonásobně menší.

A tak si na Lince 116 000 klademe otázku, jak se to stalo – znamená to, že si rodiče, děti i učitelé na online výuku zvykli a nepotřebují naši asistenci? Pokud ano, znamenalo by to též, že se krom online výuky najednou naučili samostatně řešit i všechny ostatní potíže, jež jsou spjaté se školou a kvůli kterým nás v době prezenční výuky kontaktovali. Tato varianta se nezdá příliš pravděpodobná.

Dovolím si malou odbočku. Cesta z krize, z. ú., provozuje vedle Linky 116 000 i Linku první psychické pomoci 116 123 (linkapsychickepomoci.cz). Ta též funguje v režimu 24/7 a je pro volající bezplatná. Její vymezení je ovšem daleko širší, může se na ni obrátit kdokoli, kdo se ocitl v akutní krizi, kterou není schopen vyřešit vlastními silami. Při podrobnější analýze hovorů na této lince je minimálně část předchozí otázky zodpovězena – **rodiče volají na Linku 116 123 a řeší vlastní potíže.**

Hovory obvykle vypadají takto: Dospělý volající potřebuje poradit, pomoci nebo aspoň diskrétně vyslechnout, protože má nezřídka dojem, že už takto dál nemůže – home office se změnil v práci nonstop, event. v rodinné/partnerské vězení. Únava, podrážděnost, neschopnost se soustředit roste,

schopnost organizovat si čas, dostatečně odpočívat, udržovat denní režim klesá. Tedy to, co je dnes velmi podrobně popisováno v mnoha článkách online i offline.

A teprve poté, co konzultant s volajícím opracuje jeho „dospělé“ obtíže, pokusí se je nějak smysluplně roztřídit a vytyčit cestu, jak si krátkodobě i dlouhodobě ulevit a přežít tuto třetí vlnu s co nejmenšími následky, **teprve pak přicházejí na řadu témata ohledně dětí a jejich potíží, včetně těch školních.**

Někteří rodiče dokonce otevřeně mluví o tom, že škola je to poslední, co řeší, protože v konkurenci témat, jako jsou finanční tíseň, zvyšující se agresivita členů domácnosti, mnohdy ve stylu všech proti všem, hrozba ztráty i mizerně placené práce, případně hledání nové práce, je „nějaká“ školní úspěšnost dětí outsiderem.

Postoji i prioritám takových rodičů lze velmi dobře porozumět. A upřímně řečeno, často nelze než souhlasit, že vzrůstající agresivita nebo hrozba vystěhování/exekuce je prioritou.

Tento článek není obžalobou rodičů, že je školní úspěšnost jejich dětí nezajímá. **Daleko spíše má být ujištěním, že pokud je tomu tak i ve vaší třídě, jedná se (podle našich dat) o široce rozšířený jev, nikoliv o náhodnou výjimku.**

Nemám v úmyslu chtít po vás, pedagogích, abyste se vedle spousty dalších povinností stali i osobními psychology a poradci vašich žáků. Mým účelem je zdůraznit a nabídnout vám následující:

- s postupujícím časem tráveným s koronavirem jsou i jindy starostliví a pečující rodiče zavaleni svými vlastními problémy, které jsou (nebo se jeví být) důležitější než školní úspěšnost jejich dětí,
- pokud máte dojem, že toto je případ i rodičů vašich žáků, laskavě, leč důrazně je s těmito potížemi odkazujte na odbornou psychologickou pomoc, do občanských poraden, zkrátka mimo školu,

- nezapomínejte prosím, že jste profesionálové a mnohdy jediní „prověřeni a certifikovaní“ lidé, s nimiž se děti dostávají do styku – jste tedy jejich vzorem; pokud děti uvidí, že to zvládáte vy, (zejm. pokud se s nimi podělíte o nějaký konkrétní tip), budou mít motivující příklad – a to je zdaleka nejvíc, co pro ně v těchto dnech můžete udělat.

Odkazy pro rodiče vašich žáků

<https://www.obcanskeporadny.cz/cs/poradny>

<https://www.mvcr.cz/clanek/telefonni-psychologicke-linky-pro-seniory-deti-a-dospеле.aspx>

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

Povinná školní docházka, či povinné vzdělávání?

VÁCLAV MERTIN

Je logické, že dnešní doba soustřeďuje pozornost na řešení bezprostředních závažných společenských i osobních problémů spojených s pandemií covidu. Týká se to všech oblastí, včetně školství. Jenže ve vzniklé situaci vyplavou občas na povrch problémy, které sice existovaly již dříve, leč nebyly nejnaléhavější. Možná jsme ani neměli potřebu se jimi zabývat.

České školství v současnosti nemůže z objektivních důvodů více než rok naplňovat v plném rozsahu své poslání. Školní docházka je sice povinná, jenže ta se pro velkou část dětí ne realizuje a děti se musí učit doma. Došlo tedy k úpravě školního zákona, aby bylo možné na rodičích vymáhat domácí vzdělávání. To není kritika, ale konstatování objektivního stavu. Zavřené školy posilují a v průběhu měsíců výrazně z kvalitňují distanční vzdělávání, ale na všech stranách je snad chápeme jako provizorium ne zcela srovnatelné s docházkou do školy. Naším přáním je, aby se situace vrátila k předcházejícímu stavu, byť zkušenostmi z posledního roku nutně poněkud pozměněnému. Jsem však přesvědčený, že po nějakou dobu (rok?) ještě vše úplně stejně jako dřív nebude.

Věřím, že nás dnešek poučí v tom, že se při vzdělávání i výchově budeme mnohem víc soustřeďovat na podstatné věci. Zásadní záležitostí pro mě je, aby všechny děti byly maximálně vzdělané, současně abychom co nejvíc kultivovali jejich osobnostní charakterové vlastnosti. V centru pozornosti musí být i osobní pohoda všech dětí. Cesta, která je k všestrannému kvalitnímu vzdělání a rozvoji dovede, je méně důležitá. Celá desetiletí jsme považovali za

samořejmé, že děti získají vzdělání ve škole, přičemž rodiče měli pomocné úlohy – zajistit docházku do školy, doma pak podmínky pro učení, dohled nad učební morálkou, potřebné pomůcky...

Jenže rodiče v průběhu posledního roku musejí plnit úlohy dříve nemyslitelné. Mnozí tak činili a činí s velkou nechtutí, jiní tuto roli odmítají. Jejich děti ovšem za vzniklou situaci nemohou, a tak se v těchto případech stávají obětmi rodičovského přístupu. Další rodiče tuto situaci přijali jako danost, podobně jako např. počasí, takže plní vše požadované. Někteří rovněž zjistili, že vše doma docela dobře zvládají a že jim domácí učení příliš nevádí. Přijali domácí vzdělávání jako lepší variantu, než když dítě měsíc chodí do školy a další měsíc tráví zase doma. Proto s učením doma počítají i pro další nejisté období. Rovněž zdravotní důvody v rodině jsou pro trvalejší školní absenci zatím v české společnosti i v mnoha rodinách uznávány jako silnější než docházka do školy. Je to pochopitelné – obavy rodičů o samotné dítě, ještě častěji však o další členy rodiny, bereme všichni vážně. Na druhé straně rodiče nechtějí připustit, že by dítě nebylo vzděláváno.